

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concertatio acutissima duorum clarissimorum artium
& sacre theologie doctorum Magistri Thome Caietani de
vivo Generalis totius ordinis predicatorum. & M. Jacobi
Almain doctotis ...**

**Cajetan, Thomas
Almain, Jacques**

Colonie, 1514

VD16 ZV 412

Secundu[m] caput Quod p[otes]tas eccl[es]iastica a solo deo sit
instituibilis. [et] de d[...]tjis i[n]ter p[...]tatem eccl[es]iastica[m] [et]
ciuile[m]

urn:nbn:de:hbz:466:1-34616

Capitulum

politicus rex regat deponere potest. alio non esset in ea sufficientes potestas se servare
di. et ista potestate galloz communitas quodam usu regem suum deposuit non tamen
per criminales sed pro eo quod tanto regimini inutilis esset. ut hinc glosa. c. alius. xv.
q. vi. ubi dicitur quod Zacharias regem francoz deposuit. hinc glosa. id est deponere
tibi presentia. Hac eadem potestate vlti filij israel recesserunt a roboan qui erat sa-
lomonis naturalis successor eligentes in regem super se Jeroboan. ut per tertium
regum duo decimo. et hinc super aliquem populum a deo acceperunt aliquam iurisdic-
tionem civilem immediate. ut videtur probabile de Saule et David nihilominus
super totam communitatem fuerunt subiecti casu quo in destructores eius reges essent
Quartum corollarium non eo dicitur politica aliqua regalis. quod vnicuique ei presentia qui
sit tota civitate in iurisdiczione maior. nec ei quis modo subiectus. sed solum pro-
pter hanc causam quod vnicuique presentia qui in quolibet alterum de communitate iurisdic-
tionem habet. et est eo superior. et hoc minime reperitur in politica chimocratica aut aris-
tocratica. nec vnicuique foret aliquem vnum taliter civitati presentia qui esset ea tota
in omni casu superior. nisi talis foret incidentalis. quemadmodum de christo cen-
setur. qui civitatem regere potest secundum voluntatem. et non secundum legem. et tunc esset politica illa pro-
fecte regalis. Quintum corollarium est. falsum est illud Scoti distinctio. xv. q.
questionis tertie. quod non licet quicquam occidere auctoritate publica nisi in casibus
exceptis a deo ab isto precepto. non occides. si intelligatur de exceptioe facta per
ius divinum positivum. quia erant iudicialia veteris testamenti. sicut videtur pre-
cedere. quod tunc ratione legis nature non licuit quibus interficere. cum tunc non esset ius
divinum positivum. nec gentilibus ratione legis mosaice licuisset aliquem interimere
cum eis illa lex non esset data. Sicut in lege evangelica non esset principibus licitum
aliquem ad mortem damnare. saltem nisi per homicidium. cum lex verus sit revocata et
evangelium nullum excipiat casum. nisi dixeris homicidium exceptum fuisse. Dat
thei. xxvi. Omnes qui gladium acceperint gladio peribunt. Si autem intelligatur de
exceptis a deo per ius naturale. non facio difficultatem. sed tunc nulla est ei presentia
batio ad probandum quod per simpliciter furto non licet interficere. Et omnibus his facile
est videre quomodo potestas que rex videtur potestas civitatis. hinc auctoritate
publica dicitur agere. Et hanc ob rem Guillelmus parisiensis dicit dominum principem esse
ministeriale. Consequenter facile est videre. quod principatus regalis. et principatus
aristocraticus. et principatus chimocraticus non differunt inter se quod sint diverse
potestates. cum idem obiectum penitus habeant. sed propter diversitatem subiectorum.
Sed quod de hac potestate civili in hoc tractatu nihil intendo principaliter dicere.
propterea hec sufficiant

Secundum. ca. in quo ostenditur aliam esse partem non naturalem nec humanam istiusmodi
Unch iustitiam delictum collectio non sit solum corporum politicum et ad finem natu-
rale ordinatum. quod est vivere secundum virtutem. verum etiam est corpus mysticum christi
et ad finem supernaturalem vitam. scilicet eternam ordinatum. ad cuius prosecutionem
legislator de medio huius suscitavit iuxta vaticinium moysi christi. scilicet legem gratie et
libertatis tulit. quomodo et potestatem instituit non ad corpora occidenda quibus po-
testas civilis. quod non habet mortem peccatoris. sed magis ut vivat et convertatur. nec
venit perdere quemlibet sed potius singulos vivificare. Sed ad compellendum fideles le-
gem evangelicam servare alteri presentia pene metu sed spiritualis. De cuius presentia inter-
gritate duo sunt. Primum est auctoritative presentia posse ius dicere siue definiendo si-
ue aliquid quod presentia multum ad prosecutionem finis statuendo. Secundum est posse

Secūdum

Dico iure nō obseruāte aliq̄ mulctare pena. hec s̄t p̄ās nō ē natural. sed
positiua nō ab hoīe puro. aut ab hoīb̄ instituibil. s̄ a deo solo. Pro cuius
p̄batōe supponēdū ē. quēadmodū optie declarat Verne⁹ in suo tractatu
de p̄ate pape. Aliud est instituere p̄atē z instituat; alicui p̄sone cōicere. z
istud manifestū ē ex p̄ori caplo. cū p̄s p̄atē occidēdi nō instituat. qz ē nat
rural. s̄ eā p̄ncipi cōicat. ¶ Instituere nāqz p̄atē est ordinare q̄ in cōitate
fit aliq̄ p̄ās tāta z talis ad tot casus ad talē pplm. z sic de s̄lib. Et talis
institutio tpe p̄cedere p̄t cōicatōem certe p̄sone. P̄ās aut talis p̄t p̄ferri
alicui duplr̄. Uno mō q̄ p̄ferat determinate p̄sone. vt cū rex perz aut guil
lermū instituit alicui⁹ ciuitatis baliuū. Alio mō nō determinate p̄sone. s̄
p̄sone determinate p̄ditōis. vt si rex institueret aliquā p̄atē iurisdicōnis
in aliq̄ ciuitate ordinādo. q̄ q̄cūqz a talib; eligeret eā p̄sequeret. talis elec
tio est dispositio vltimata ex p̄te recipiēt; q̄ facit eū capace talis p̄ātis ex
antiq̄ institutiōne p̄ncipis. Istis suppositis p̄bat q̄ a solo deo est hec p̄ās
instituibilis. hec p̄ās nō ē instituibil nisi vel a papa vel cōitate christiana
vel deo. S; p̄mo q̄ nō possit institui a cōitate christiana p̄bat sic saltē p̄
p̄ia auctoritate. qz talis p̄ās includit aliqd qd̄ humanā p̄atē excedit.
p̄ta posse relaxare aliqd de pena debita in foro dei posse aliquē reddere
incapacē. ¶ Itē ad deū suffragioz ecclie z multa alia. q̄ a cōitate christia
na institui nō p̄t. Et qd̄ a papa institui nō possit manifeste p̄z ex h. qz p̄us
saltē natura est illā p̄atē eē q̄ aliquem esse papā. Corollarie seq̄tur. q̄ nec
ista p̄ās ab hoīe puro aut hoīb; destitui p̄t. Secdo seq̄t corollarie. q̄ p̄ās
eccliaistica de q̄ nūc loqm̄r. est p̄ās coerciua imediate a christo institut
ta q̄ valet exerceri in aliez etiā in iūū ad dirigēdū subditos in finē b̄itū
dinis eterne. velut in finē p̄mū z p̄ncipalr̄ intentū. Cōsequēter ex dictis
multiplex haberi p̄t d̄na inter p̄atē eccliaistica iurisdicōis in foro exteri
ori. z p̄atē laicā. Prima ex p̄te institutiōis. cū vna sit naturalis. ¶ Itē ad ins
titutiōne. Altera supnaturalis. s̄c̄da ex p̄te finis. Una est ad finē naturalez
Altera ad finē supnaturalē. Tertia ex p̄te penaz. q̄ infligi p̄t p̄ has pos
sēitates. qz p̄ vnā corp̄alis penā d̄uraxat. p̄ alterā p̄o sp̄ualis p̄cise. Quar
ta ex p̄te subiectoz. qz vni⁹ capax est etiā infidelis. alteri⁹ p̄o null⁹ capax
est nisi sacro bap̄tismate regenerat⁹. etiā vna sc̄z sp̄alis in infideles exerceri
p̄t. altera in solos fideles. vt infra patebit. De alijs aut p̄atib; eccliaist
is a coerciua. q̄s optime declarat Ioānes de p̄arib; z p̄ter Petrus
de alliacō. in h̄ tractatu nihil dicere intēdā. Tertiu corollariū. deuiauit a
fide. ¶ Arsili⁹ de padua oēm coerciua iurisdicōem ab eccliaisticis ause
rēs. vt videre ē in suo tractatu. q̄ in q̄busdā voluminib; defensoriū pacis
intitulat. Quartū corollariū. p̄ās eccliaistica in se p̄siderata nullaten⁹ ab
homib; restringi p̄t. si em̄ ab ip̄is non sit instituibil. nec destituiibil. nec ab
ip̄is fieri p̄t qd̄ in aliq̄s act⁹ nō possit in q̄s poterat p̄us. Et istud coroll
lariū b̄n tractat Ioānes de Berson. p̄sideratiōe. vij. de p̄ate eccliaistica. et
qz hec certa sunt. nō curauit auctoritatū aut rōnū nūero munitre

¶ Tertiu caplm. in q̄ ostēdit ad que se extēdat hec potestas.

Antea est inter doctores p̄rouersia de plenitudine huius p̄ātis z
ad q̄ se extēdat vt pauca sint i ista materia secura. Ita q̄ his t̄pib;
vt d̄t Guillerm⁹ ockā circa finē p̄me p̄tis dialogi. Summe necessa